

Rapportage Transparantieregister Zorg 2023

Juli 2024

Op 25 juli 2023 heeft het Transparantieregister Zorg (TRZ) de cijfers over 2023 gepubliceerd. De CGR heeft de jaarlijkse steekproef gedaan van tien van de over 2023 gemelde financiële relaties en daarvan de onderliggende contracten, afspraken en facturen opgevraagd en onderzocht. De resultaten en algemene conclusie van dit onderzoek vindt u in deze rapportage.

Doel van de rapportage

De CGR neemt jaarlijks een steekproef van 10 relaties uit het TRZ en rapporteert daarover. Deze rapportage dient twee doelen. Aan de ene kant geeft de steekproef inzicht in hoe geneesmiddelenbedrijven enerzijds en zorgprofessionals, zorginstellingen en patiëntenorganisaties anderzijds hun financiële relaties (contractueel) organiseren en op welke wijze de regels inzake gunstbetoon worden nageleefd. Aan de andere kant geeft het een beeld waar deze relaties over gaan en op welke manier ze bijdragen aan betere zorg.

Onderzoek IGJ naar relaties uit het TRZ

Het afgelopen jaar heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) eveneens onderzoek gedaan naar relaties die over het jaar 2022 waren gemeld in het TRZ.¹ De IGJ onderzocht 15 betalingen van farmaceutische bedrijven aan zorgprofessionals in de categorie 'Dienstverlening honorarium' en 15 betalingen aan zorginstellingen in de categorie 'Sponsoring project'. De IGJ beoordeelde of de 15 betalingen voor dienstverlening voldoen aan de regels voor gunstbetoon. Daarnaast onderzocht de inspectie 15 betalingen voor sponsoring. Het doel was om te verkennen welke soort organisaties en activiteiten door farmaceuten gesponsord worden.

De steekproef van de IGJ laat de grote verscheidenheid aan soorten dienstverlening en sponsoring zien. Zo ontvingen zorgprofessionals een vergoeding voor diensten zoals consultancy, het schrijven van een wetenschappelijk artikel en deelname aan een wetenschappelijke bijeenkomst (bijvoorbeeld als spreker of voorzitter). En instellingen ontvingen een sponsorbedrag voor verschillende activiteiten zoals educatieve en zorgprojecten.

Wat zijn de bevindingen van de IGJ:

- Alle onderzochte betalingen voor dienstverlening zijn van belang voor de uitoefening van de geneeskunde, de farmacie of verpleegkunde. Alle sponsorbedragen zijn bedoeld voor innovatieve en/of kwaliteitsverbeterende activiteiten die direct of indirect gaan om het verbeteren van zorg aan patiënten of het bevorderen van de medische wetenschap. In alle gevallen zijn de financiële relaties schriftelijk vastgelegd in een overeenkomst. Dat is positief.
- Daarentegen voldoen 2 betalingen voor dienstverlening niet aan de regels voor gunstbetoon. In 1 geval ontving een arts een hoger uurtarief voor activiteiten dan is toegestaan. In het andere geval ontving een arts een zeer hoge vergoeding voor verblijfkosten tijdens activiteiten in het buitenland.
- Daarnaast vindt de IGJ 2 betalingen voor dienstverlening onvoldoende transparant. In 1 geval kon een farmaceut - na meerdere keren opvragen van informatie - geen duidelijkheid geven over de vergoeding van de verblijfkosten van een zorgprofessional tijdens de dienstverlening in het buitenland. In een ander geval was het voor de IGJ in eerste instantie niet duidelijk dat de dienst geen onderdeel was van een Clinical Trial Agreement terwijl de dienst wel

¹ Zie [Onderzoek naar betalingen laat veel verschillende vormen van dienstverlening en sponsoring zien | Rapport | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igi.nl\)](#)

[>> lees verder](#)

- verband hield met het klinisch onderzoek. Ook zag de IGJ dat de dienstverleningsovereenkomsten niet altijd de noodzakelijke onderdelen bevatten, zoals het uurtarief en het te bereiken resultaat en/of doel van de dienst.
- Een ander aandachtspunt betreft de administratieve fouten in de meldingen van de betrokken betalingen aan het TRZ. Van de 30 onderzochte betalingen zijn bij 18 meldingen onjuistheden geconstateerd, zoals:
 - Een melding bestond uit een optelsom van meerdere diensten/sponsoring, terwijl de Gedragscode verlangt dat iedere afzonderlijke dienst of sponsoring als aparte relatie wordt gemeld;
 - Betaling is gemeld op naam van een derde partij;
 - De relatie is ingedeeld in de verkeerde categorie;
 - De relatie betrof een klinische studie die niet hoeft te worden gemeld;
 - Fouten in het KvK of BIG-nummer, verkeerd jaar, verkeerd bedrag.

De IGJ doet een aantal aanbevelingen richting CGR en TRZ om de naleving van de regels verder te verbeteren en administratieve fouten in de meldingen in het TRZ te voorkomen.

De steekproef van de CGR

Het onderzoek van de IGJ is voor de CGR aanleiding geweest de steekproef te richten op gemelde relaties waarbij mogelijk sprake is van administratieve fouten. Daarvan is mogelijk sprake als de ontvangende entiteit (ogenschijnlijk) niet kwalificeert als samenwerkingsverband van beroepsbeoefenaren of instelling waarin beroepsbeoefenaren participeren dan wel werkzaam zijn, dan wel patiëntenorganisatie. Door dit selectie criterium is de steekproef niet representatief voor het geheel.

De financiële relaties die de CGR heeft onderzocht, kunnen worden ingedeeld in de volgende categorieën:

1. Zorginstelling die tegen vergoeding een dienst verleent aan een geneesmiddelenbedrijf
2. Geneesmiddelenbedrijf die een project sponsort van een samenwerkingsverband van beroepsbeoefenaren of instelling waarin beroepsbeoefenaren participeren dan wel werkzaam zijn
3. Geneesmiddelenbedrijf die een event of nascholing van beroepsbeoefenaren sponsort
4. Sponsoring van een patiëntenorganisatie

De CGR heeft aan de hand van deze selectie de betrokken bedrijven benaderd om de onderliggende overeenkomsten en stukken op te vragen en eventueel een nadere toelichting te geven op aanvullende vragen van de CGR. Op grond van artikel 7.2.6 de Gedragscode Geneesmiddelenreclame (hierna: Gedragscode) kan de CGR deze informatie opvragen. Hieraan hebben de tien bedrijven volledig meegewerkt.

Voor alle financiële relaties geldt dat deze een zorginhoudelijk belang moeten hebben en dat de vergoeding in redelijke verhouding staat tot dit belang. Verder dient de relatie te zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst, waarin het doel, uitvoering en vergoeding van hetgeen is afgesproken helder is omschreven.

Om de privacy van natuurlijke personen en commerciële vertrouwelijkheid voor rechtspersonen te waarborgen, hanteert de CGR als uitgangspunt dat de exacte gegevens van de betrokken relaties vertrouwelijk worden behandeld. Er worden daarom geen persoonsgegevens van natuurlijke personen of commercieel gevoelige informatie gepubliceerd. Dit betekent onder meer dat bedragen waarmee de relaties gemoeid zijn in een bandbreedte zijn weergegeven, dat de betrokken namen zijn weggelaten en dat medisch specifieke informatie is veralgemeeniseerd.

Hieronder volgt een kort overzicht en de beoordeling van de tien relaties. Aan het einde vindt u de algemene conclusie.

Zorgorganisatie die tegen vergoeding een dienst verleent aan een geneesmiddelenbedrijf

Een zorgorganisatie (samenwerkingsverband van beroepsbeoefenaren of instelling waarin beroepsbeoefenaren participeren dan wel werkzaam zijn) kan diensten verlenen aan een geneesmiddelenbedrijf. De dienstverlening kan bestaan uit diensten van beroepsbeoefenaren of niet-beroepsbeoefenaren die aan de zorgorganisatie zijn verbonden, of uit andere soorten diensten, zoals het verstrekken van gezondheidszorginformatie (zoals data die niet zijn te herleiden naar individuele patiënten). De Gedragscode stelt verder dezelfde eisen aan dienstverleningsovereenkomsten die met de zorgorganisatie worden afgesloten als die met een individuele beroepsbeoefenaar zijn overeengekomen en deze dienen ook te worden gerapporteerd aan het Transparantieregister Zorg.

[>> lees verder](#)

Van belang voor de vermelding in het TRZ is, dat wanneer de uitvoering van (een deel van) de dienstverleningsovereenkomst kan worden toegeschreven aan een individuele beroepsbeoefenaar – terwijl de overeenkomst op naam is gesteld van en/of de financiële vergoeding feitelijk is betaald aan een zorgorganisatie, dient (het betrokken deel van) de financiële relatie in het TRZ te worden gemeld op naam (en BIG-nummer) van de betrokken beroepsbeoefenaar.

1. Een geneesmiddelenbedrijf neemt van een consultancybureau een datarapport af over een aandoening en behandeling in haar marktsegment

Beschrijving

Een geneesmiddelenbedrijf heeft [€13.000 – €18.000, excl. BTW] betaald voor een datarapport op basis van de gegevens dat een consultancybureau heeft opgesteld. Het consultancybureau verkrijgt de data van een huisartsenpraktijk. Het datarapport gaat in op de optimale organisatie van huidpriktesten in de betrokken huisartsenpraktijk en heeft de bedoeling om op een totaal niveau inzicht te geven in de uitkomsten hiervan. De uitkomsten zijn niet herleidbaar naar een persoon. De data kan het bedrijf gebruiken om het veld te verkennen en te zien of de aandoeningen waar het bedrijf producten voor verkoopt, ook in Nederland voorkomen.

De eigenaren van het consultancybureau en van de huisartsenpraktijk zijn dezelfde twee personen. Zij zijn geen van beide beroepsbeoefenaar. De vergoeding voor het datarapport gaat volledig naar het consultancybureau.

Beoordeling

Uit de toelichting van het bedrijf blijkt dat de financiële band volledig tot stand komt tussen het farmaceutische bedrijf en het consultancybureau. De huisartsenpraktijk of de beroepsbeoefenaren die daar werkzaam zijn, zijn geen onderdeel van de financiële relatie. De relatie valt daarmee buiten de reikwijdte van de CGR Gedragscode en is niet meldplichtig. Het farmaceutische bedrijf heeft de relatie abusievelijk gemeld en trekt de melding weer in.

2. Een rechtspersoon van een beroepsbeoefenaar verzorgt geaccrediteerde nascholing en ondersteunt geneesmiddelendistributeur

Beschrijving

Een Nederlands bedrijf houdt zich bezig met de import, marketing en verkoop van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen binnen een bepaald vakgebied. Het bedrijf heeft een dienstverleningsovereenkomst met een beroepsbeoefenaar. In 2023 is een bedrag gemeld van [€3.000 - €8.000, excl. BTW].

Beoordeling

De beroepsbeoefenaar ondersteunt het bedrijf bij het beantwoorden van medische vragen over de producten die het bedrijf verkoopt. Daarnaast verzorgt de beroepsbeoefenaar geaccrediteerde scholingen en trainingen voor beroepsbeoefenaren over ontwikkelingen die te maken hebben met het vakgebied waarin het bedrijf middelen verkoopt. Dit vormen daarmee twee aparte diensten, maar in de facturen is geen vergoeding opgenomen voor de beantwoording van medische vragen.

Het bedrijf en de beroepsbeoefenaar hebben een raamovereenkomst gesloten voor een periode van vier jaar. In de overeenkomst is beschreven dat deze beroepsbeoefenaar is gevraagd vanwege de expertise van de beroepsbeoefenaar in het vakgebied. Er zijn bepalingen opgenomen over de maximale vergoeding, dat de onafhankelijkheid van de beroepsbeoefenaar bewaakt moet blijven en dat de relatie zo nodig gemeld zal worden aan het Transparantieregister Zorg.

In 2023 heeft de beroepsbeoefenaar in totaal elf nascholingen en trainingen verzorgd. Het honorarium (bestede tijd x uurtarief) en de onkosten worden inzichtelijk apart van elkaar in rekening gebracht en worden redelijk geacht. De

>> lees verder

beroepsbeoefenaar valt in de tweede categorie van maximale uurtarieven en het gehanteerde uurtarief valt binnen het maximum voor die categorie.

Wat gaat goed en wat kan beter

De relatie draagt bij aan verbetering van de medische wetenschap en goede zorg en komt voor het grootste deel overeen met de CGR Gedragscode.

Een verbeterpunt is dat, nu de volledige dienst wordt uitgevoerd door één aanwijsbaar persoon, de relatie gemeld moet worden op naam van de beroepsbeoefenaar zelf. De relatie is nu gemeld op naam van de bv van de beroepsbeoefenaar. De CGR maakt daarbij de kanttekening dat de bv zo goed als gelijknamig is aan de beroepsbeoefenaar zelf, er lijkt dus geen sprake van een dekmantel. Toch komt het de transparantie ten goede als patiënten de beroepsbeoefenaren zo veel mogelijk op BIG-nummer terug kunnen vinden.

3. Geneesmiddelenbedrijf laat podcastafleveringen ontwikkelen door podcastbedrijf

Beschrijving

In 2023 heeft een geneesmiddelenbedrijf diensten afgenomen van een podcast-bedrijf van drie artsen in opleiding tot specialist (AIOS). Zij hebben drie podcast afleveringen opgenomen van 20 minuten: twee afleveringen over een aandoening en één aflevering voor een interne training. De podcastmakers hebben voor de drie podcasts een totaalbedrag ontvangen van [€16.000 - €21.000]. De melding in 2023 ziet op een bedrag van [€500 - €2500] exclusief BTW dat in 2023 is uitbetaald. De rest van het bedrag is in 2022 betaald en gemeld aan het Transparantieregister Zorg.

Beoordeling

Het maken van podcasts over medische onderwerpen is een goede manier om kennis te delen en kan op die manier positief bijdragen aan de zorgverlening en bevorderen van de geneeskunst.

Vooraf is een overeenkomst afgesloten tussen het geneesmiddelenbedrijf en de podcastmakers. De overeenkomst en toelichting van het bedrijf laten zien dat de podcastmakers de podcast inhoudelijk voorbereiden, de sprekers selecteren, de podcast opnemen en bewerken voordat de aflevering online wordt geplaatst. De sprekers in de aflevering zijn separaat door het bedrijf vergoed voor hun tijd.

In de overeenkomst tussen het farmaceutische bedrijf en de podcastmakers is een korte begroting opgenomen met uurtarieven en de te besteden tijd. De artsen rekenen met een uurtarief van €100, dat is binnen de maximale uurtarieven die de CGR hanteert. De 40 uur die de artsen begroten ter voorbereiding en uitvoering per aflevering lijkt aan de hoge kant.

Het geneesmiddelenbedrijf en de podcastmakers hebben van tevoren afgesproken dat onkosten alleen worden vergoed als het nodig is voor een goede dienstverlening. Er zijn beperkte onkosten vergoed.

Alhoewel de overeenkomst geen transparantieplichting bevat of verwijzen naar de gedragscodes voor geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, is de relatie wel aan het Transparantieregister Zorg gemeld.

[>> lees verder](#)

Wat ging goed en wat kan beter

De CGR ziet twee verbeterpunten. Dat gaat over het opnemen van een clause in de overeenkomst over het openbaren van de relatie aan het Transparantieregister Zorg. De overeenkomst vormt namelijk de basis voor het verwerken van de persoonsgegevens die in het register worden vermeld.

Daarnaast is het een aandachtspunt voor het farmaceutische bedrijf (en voor de dienstverlener) dat een redelijke inschatting wordt gemaakt van de te besteden tijd om te voorkomen dat de waarde van de dienst en de vergoeding uit balans raken.

4. Nederlandse vestiging van geneesmiddelenbedrijf meldt een relatie tussen een internationale wetenschappelijke beroepsvereniging en een buitenlandse vestiging van het bedrijf

Beschrijving

Een geneesmiddelenbedrijf meldt over 2023 een vergoeding voor een dienstverleningsovereenkomst t.w.v. [€30.000 - €80.000]. Uit de onderliggende stukken blijkt het te gaan om een dienstverleningsovereenkomst met een internationale wetenschappelijke beroepsvereniging die tegen vergoeding een tweedaags onderwijs-evenement heeft gegeven voor 60 mensen, waaronder zorgverleners uit Zuid-Amerika. Eén van de sprekers is een Nederlandse beroepsbeoefenaar. Er waren geen Nederlandse beroepsbeoefenaren aanwezig als deelnemer van het event. De overeenkomst is aangegaan door een Zuid-Amerikaanse vestiging van het bedrijf, maar wordt in Nederland aan het Transparantieregister Zorg gemeld omdat de beroepsvereniging in Nederland is gevestigd.

Beoordeling

Het tweedaagse event richt zich op een aandoening waar de beroepsvereniging zich veel mee bezig houdt. Tijdens het event worden interactieve workshops gegeven en fysieke meetings georganiseerd om onderwijs te geven aan de deelnemers. De beroepsvereniging heeft het onderwijs verzorgd gedurende het tweedaagse event. De logistieke organisatie wordt uitbesteed aan lokale partijen.

Het betaalde bedrag wordt gebruikt om het onderwijs-evenement te geven en de sprekers te betalen. Een specificatie van het betaalde bedrag ontbreekt. Daardoor is niet te verifiëren of het sponsorbedrag wordt aangewend voor sociale evenementen. De penningmeester van de beroepsvereniging, een Nederlandse beroepsbeoefenaar, treedt op als spreker tijdens het onderwijs-evenement. Uit de overeenkomst wordt niet duidelijk of er een sprekersvergoeding is betaald of welke onkosten voor de beroepsbeoefenaar zijn vergoed. De meldende Nederlandse vestiging heeft namens de Zuid-Amerikaanse vestiging de begroting opgevraagd bij de internationale wetenschappelijke beroepsvereniging.

De overeenkomst bevat een algemeen recht om open te kunnen zijn over de financiële relatie. Alhoewel niet wordt gerefereerd aan de Gedragscode of de transparantieverplichting, blijkt uit de melding dat deze wel is nageleefd.

Wat ging goed en wat kan beter

Zonder begroting is niet vast te stellen of de vergoeding redelijk is en in hoeverre bijvoorbeeld gastvrijheidskosten zijn betaald. Er is geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de onderdelen van de dienst die door de vereniging worden uitgevoerd of die door lokale partners worden uitgevoerd. Ook blijft onduidelijk in hoeverre de betrokken Nederlandse beroepsbeoefenaar is vergoed voor het spreken en of mogelijke andere Nederlandse beroepsbeoefenaren waren betrokken.

[>> lees verder](#)

Deze onderdelen kunnen helaas niet voor publicatie van deze relatie worden verhelderd. De CGR onderhoudt contact met het bedrijf om de benodigde verduidelijking te verkrijgen en om te bekijken waar verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Geneesmiddelenbedrijven die een project sponsoren

Geneesmiddelenbedrijven dragen bij aan zorgprojecten van zorginstellingen (zoals ziekenhuizen) en samenwerkingsverbanden van beroepsbeoefenaren. Volgens de Gedragscode is sponsoring van zorgprojecten toegestaan, mits deze:

- betrekking heeft op innovatieve en/of kwaliteitsverbeterende activiteiten;
- de directe of indirecte verbetering van zorg aan patiënten of de bevordering van de medische wetenschap tot doel;
- wordt verstrekt aan zorginstellingen of samenwerkingsverbanden van beroepsbeoefenaren;
- op geen enkele wijze verplicht tot het voorschrijven, ter hand stellen of gebruik van geneesmiddelen van het geneesmiddelenbedrijf;
- qua aard en inhoud niet verder gaat dan nodig is om het beoogde doel te realiseren en er geen reguliere (zorg)kosten worden vergoed;
- op integere, eerlijke en transparante wijze plaatsvindt, waarbij de aard, het doel en de omvang vooraf schriftelijk in een overeenkomst zijn vastgelegd;
- geen prestatieplicht voor de ontvanger omvat, met uitzondering van naamsvermelding van de vergunninghouder;
- niet leidt tot aantasting van de onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de betrokken partijen en van de sector.

5. Bedrijf sponsort een publiekslezing van een gespecialiseerde kliniek

Beschrijving

In 2023 heeft een geneesmiddelenbedrijf de sponsoring van een project gemeld. Bij navraag blijkt het te gaan om een samenkomst, georganiseerd door een kliniek die een bepaald soort aandoeningen behandelt. De kliniek is een samenwerking van een aantal Nederlandse ziekenhuizen om deze specifieke zorg te centraliseren. De kliniek heeft een sponsoraanvraag gedaan bij het bedrijf. Het bedrijf ondersteunt de kliniek op diens aanvraag met een bedrag van [€4.000 - €9.000] om een publiekslezing te organiseren.

Beoordeling

Het project ziet op een publiekslezing waar 150 deelnemers zowel online als fysiek kunnen deelnemen. De lezing gaat over een specifieke behandeling voor aandoeningen die de kliniek behandelt. De bedoeling van de publiekslezing is om bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de zorg aan patiënten en om bij te dragen aan de bevordering van de medische wetenschap.

De overeenkomst is tussen de kliniek en het farmaceutisch bedrijf. Het bedrijf licht toe dat de kliniek zelf geen KvK-nummer of rekeningnummer heeft waar het sponsorbedrag kan worden gestort. Het bedrag is daarom gestort op de rekening van de b.v. van de organiserende arts.

In de overeenkomst verklaren beide partijen dat het geld niet op reguliere wijze verkregen kon worden. In het programma wordt het bedrijf als enige sponsor genoemd. Eventuele overschotten moeten worden teruggestort. Op verzoek van het bedrijf zal de kliniek inzicht geven in hoe het gesponsorde bedrag is besteed. Er is geen prestatieplicht voor de kliniek anders dan naamsvermelding van het bedrijf. Echter, als het bedrag anders wordt besteed dan afgesproken, kan het bedrijf het gehele bedrag terugvorderen. Het bedrijf en de kliniek onderschrijven de CGR Gedragscode en in het bijzonder de transparantieverplichting.

>> lees verder

De 10 sprekers ontvangen geen vergoeding. Het cadeau dat de sprekers ontvangen als bedankje valt binnen de kaders die de CGR stelt aan geschenken. Het is onduidelijk of de sprekers een financiële vergoeding hebben ontvangen voor hun bijdrage.

Wat ging goed en wat kan beter

Het bedrijf is gevraagd om meer toelichting te geven op het aantal deelnemers en de gastvrijheid die is geboden, als ook of de sprekers een sprekersvergoeding hebben ontvangen.

Om voldoende transparantie te borgen is het belangrijk dat dergelijke relaties met zorginstellingen ook op naam van de betrokken zorginstelling(en) worden gemeld. Nu het gaat om een kliniek die voortkomt uit een samenwerking tussen ziekenhuizen, kan het passender zijn om het bedrag te melden op naam van één van de ziekenhuizen die is betrokken bij de kliniek. De CGR neemt dit op met het bedrijf.

6. Buitenlandse tak van bedrijf sponsort een medisch educatief evenement in Eurazië

Beschrijving

Een internationaal opererend geneesmiddelenbedrijf heeft de sponsoring van een project gemeld aan het Transparantieregister Zorg ter waarde van [€250.000 – €300.000]. Bij navraag blijkt het te gaan om de sponsoring van een samenkomst in Eurazië, gesponsord door een buitenlandse vestiging van het bedrijf. De ontvangende partij opereert ook internationaal en verzorgt medisch onderwijs. De sponsoring vindt plaats door een tak van het bedrijf die niet in Nederland actief is. De relatie is in Nederland gemeld omdat de ontvangende partij in Nederland is gevestigd.

De sponsoring ziet op het organiseren van een onderwijsbijeenkomst in Eurazië over een zeldzame aandoening. De doelgroepen zijn specialisten voor de aandoening in Oost-Europa en Eurazië, waar weinig educatieruimte en budget is voor onderwijs over de aandoening.

Beoordeling

Er zijn geen Nederlandse beroepsbeoefenaren die deelnemen aan deze bijeenkomst of betrokken zijn bij de organisatie. Dat betekent dat de eisen van de CGR Gedragscode niet van toepassing zijn op deze relatie. Nu het gaat om een samenkomst en niet om een project, moet de melding op dit punt worden aangepast.

Uit de overgeleverde stukken ziet de CGR wel dat partijen een overeenkomst zijn aangegaan met uitgebreide begroting. Verreweg de meeste kosten zitten in de voorbereidingstijd door de medisch educatieve organisatie en daarnaast in de reis- en verblijfkosten voor de mensen die niet lokaal aanwezig zijn.

7. Geneesmiddelenbedrijf sponsort de ontwikkeling van een educatief programma over een aandoening

Beschrijving

In 2023 heeft een bedrijf de sponsoring van een project gemeld ter waarde van [€80.000 - €130.000]. Het gaat om de sponsoring van de ontwikkeling van een medisch onderwijsprogramma over een bepaalde aandoening. Het gemelde bedrag bedraagt de helft van het in totaal gesponsorde bedrag, de andere helft is in 2022 uitgekeerd. De relatie is aangegaan door het internationale hoofdkantoor van het farmaceutische bedrijf.

>> lees verder

Beoordeling

Het onderwijsprogramma richt zich op 5750 bezoekers, waarvan 3000 artsen, 2000 verpleegkundigen en 750 apothekers. Het doel is om bij te dragen aan de medische wetenschap, preventie en behandeling van de aandoening. De Nederlandse vestiging van het bedrijf heeft op dit moment geen beeld van het type entiteit dat het project heeft uitgevoerd en of daar Nederlandse beroepsbeoefenaren bij zijn betrokken. Dit wordt nagevraagd bij het internationale hoofdkantoor. Door het programma moeten zorgprofessionals beter in staat zijn om te identificeren welke patiënten risico lopen op de aandoening. Daarnaast bestaat het project uit een communicatiestrategie om te zorgen dat patiënten behandeld kunnen worden tegen de aandoening. Concreet levert dit op: een clinic die gevolgd kan worden door artsen, apothekers en verpleegkundigen, en een learner assessment.

Uit de overeenkomst blijkt dat het bedrijf maximaal 25% van de totale inkomsten van de organisatie draagt. Het bedrijf is gevraagd om het gesponsorde bedrag nader te onderbouwen met een begroting, waar ook uit moet blijken in hoeverre meerdere sponsoren meedoen aan dit specifieke project.

Wat ging goed en wat kan beter

De overeenkomst voldoet aan de CGR Geragscode wat betreft terugbetaling van overschotten, de transparantieverplichting in de overeenkomst, en de ontbrekende inhoudelijke betrokkenheid van het bedrijf bij de opzet en uitvoering van het project.

Er is geen inzicht in de betrokkenheid van Nederlandse beroepsbeoefenaren (als doelgroep en als uitvoerders van het project) waardoor onduidelijk is of de relatie aan de gedragsregels moet worden getoetst. Daarnaast kan de CGR door een ontbrekende begroting de sponsoring van het project niet toetsen. De CGR onderhoudt hierover contact met het bedrijf en bekijkt of en waar verbeterpunten moeten worden doorgevoerd.

Geneesmiddelenbedrijven die een event of nascholing sponsoren

Voor de sponsoring van nascholingsbijeenkomsten geldt dat deze zich niet mag uitstrekken tot andere kosten dan algemene organisatiekosten en gastvrijheidskosten, waarbij de vergoeding van gastvrijheid (reis-, verblijf- en/of deelnamekosten) zich beperkt tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor deelname aan de samenkomst. De afspraken dienen vooraf schriftelijk te worden vastgelegd. De overeenkomst moet in ieder geval een precieze omschrijving bevatten van de gesponsorde bijeenkomst (inclusief financiële onderbouwing) en van de rechten en verplichtingen van alle betrokken partijen.

8. Geneesmiddelenbedrijf sponsort jaarlijks benefietdiner voor awareness en fondsenwerving over een aandoening

Beschrijving

Geneesmiddelenbedrijf sponsort jaarlijks benefietdiner voor awareness en fondsenwerving over een aandoening. Een geneesmiddelenbedrijf doet als één van meerdere corporate sponsoren een bijdrage aan de organisatie van een jaarlijks benefietdiner. De bijdrage ter waarde van [€17.000 - €22.000] is gemeld aan het Transparantieregister Zorg inclusief BTW. De organisatie heeft een ANBI-status en kwalificeert als fondsenwerver. Eén van de vijf bestuursleden is beroepsbeoefenaar.

Beoordeling

Bij het diner zijn bedrijven en bekende Nederlanders aanwezig. Het benefietdiner heeft als doel om awareness te creëren voor de aandoening en om inkomsten te genereren ten behoeve van een patiëntenorganisatie om onderzoek te stimuleren. Beroepsbeoefenaren zijn geen specifieke doelgroep van de bijeenkomst.

[>> lees verder](#)

Van tevoren is een overeenkomst gesloten over de bijdrage van het bedrijf. De organisatie heeft een begroting aangeleverd. Het meldende bedrijf heeft geen invloed gehad op de organisatie van het evenement. De overeenkomst bevat een bepaling om transparant te zijn over de financiële relatie.

In ruil voor de sponsoring wordt het bedrijf als sponsor genoemd (tijdens het diner op een sponsoren-muur, in een social media post en op de website van de organisatie). Daarnaast kunnen 10 medewerkers van het bedrijf bij het diner zijn.

Wat gaat goed en wat kan beter

In principe is deze relatie niet meldplichtig. Door de indirecte link met de patiëntenorganisatie is het positief dat de betrokken partijen transparantie waarborgen en de relatie hebben gemeld aan het Transparantieregister Zorg.

9. Geneesmiddelenbedrijf sponsort een internationale wetenschappelijke beroepsvereniging

Beschrijving

In 2023 meldt de Nederlandse vestiging van een geneesmiddelenbedrijf de sponsoring van een samenkomst ter waarde van [€90.000 – €140.000, excl. BTW]. De sponsoring vindt plaats door de internationale organisatie van het bedrijf, die niet in Nederland is gevestigd. Na opvraag van de stukken blijkt het te gaan om een tweejarige sponsoring van een internationale wetenschappelijke beroepsvereniging die wel in Nederland is gevestigd. De sponsoring wordt voor meerdere zaken gebruikt, waaronder voor een aantal samenkomsten.

Beoordeling

De sponsoring is ten behoeve van een internationale wetenschappelijke beroepsvereniging met in totaal ongeveer 200 leden, met ruim 10% Nederlandse leden.

De beroepsvereniging geeft bedrijven de mogelijkheid om als corporate sponsor een financiële bijdrage te doen, met de keuze uit verschillende soorten sponsorships (platina, goud, zilver, gewoon). Het bedrijf is een platina sponsor.

De vereniging wil de financiële bijdrage gebruiken voor ten minste drie onderzoeksprojecten, als ook voor de jaarlijkse verenigingsbijeenkomst, het geven van workshops, ondersteuning van jonge onderzoekers en artsen, het organiseren van online en fysiek onderwijs en het ontwikkelen van online leertools. De vereniging heeft daarbij geen specificatie gegeven van de verwachte kosten per onderdeel.

Het bedrijf heeft geen invloed op de organisatie, uitvoering en afronding van het project dat het bedrijf wil sponsoren. Als de organisatie een onderdeel van de overeenkomst niet nakomt, kan het bedrijf in voorkomende gevallen het bedrag terugvorderen. Het bedrijf licht toe dat het geld niet wordt gebruikt voor gastvrijheidskosten tijdens de bijeenkomst, maar dat het moet worden aangewend voor de organisatie van de bijeenkomst(en).

Op basis van de overeenkomst mag de financiële relatie er niet toe leiden dat producten van het bedrijf meer worden ingekocht, voorgeschreven of gebruikt.

In ruil voor het gesponsorde pakket kunnen vier vertegenwoordigers van het bedrijf minstens twee meetings bijwonen van de vereniging, wordt het bedrijf genoemd in de lijst sponsoren, kan het bedrijf research ideeën pitchen in de stuurgroep en wordt het bedrijf genoemd als platina sponsor op de website van de beroepsvereniging.

[>> lees verder](#)

Wat gaat goed en wat kan beter

De sponsoring van het project is op een aantal onderdelen in lijn met de CGR Gedragscode.

Echter ontbreekt een onderbouwing van hoe het sponsorbedrag tot stand is gekomen. Het bedrijf moet voorkomen dat met het gesponsorde bedrag bijvoorbeeld sociale evenementen worden georganiseerd. Zonder specificatie van de kosten kan het bedrijf niet bepalen of dit is gebeurd.

Sponsoring van of dienstverlening door een patiëntenorganisatie

Het ondersteunen van patiëntenorganisaties is nader geregeld in artikel 6.6.2 van de Gedragscode. Het vergoeden van dienstverlening van patiëntenorganisaties is nader geregeld in artikel 6.6.4. Ondersteuning van patiëntenorganisaties en vergoeden van dienstverlening door patiëntenorganisaties is toegestaan onder de voorwaarde dat de onafhankelijkheid van de patiëntenorganisatie wordt gewaarborgd. Verder gelden dezelfde criteria als voor de sponsoring van zorginstellingen en relaties met niet-beroepsbeoefenaren.

10. Geneesmiddelenbedrijf sponsort twee projecten van een patiëntenorganisatie

Beschrijving

Een geneesmiddelenbedrijf heeft in 2023 twee financiële bijdrages gedaan van in totaal [€47.000 – €52.000, incl BTW] aan een patiëntenorganisatie voor de verwezenlijking van twee projecten t.b.v. de patiëntengroep waar de patiëntenorganisatie zich voor inzet. Het eerste project draait om awareness en lotgenotencontact. Voor het tweede project heeft de patiëntenorganisatie gevraagd om een bijdrage voor de subsidiering van een junior onderzoeker.

Beoordeling project 1

Het eerste project ziet op een meerjarenprogramma met twee onderdelen: publiekscampagnes om awareness te verhogen voor de aandoening van de patiënten en een online omgeving voor digitaal lotgenoten contact. Het bedrijf draagt, net als andere sponsoren, al langer bij aan dit project.

De onderliggende overeenkomst samen met uitleg van het bedrijf laten zien dat er een digitale community wordt ontwikkeld met een platform voor zowel een ambassadeursnetwerk als digitaal lotgenotencontact. Het bedrijf geeft aan dat er nog geen concrete resultaten zijn waaruit blijkt hoe het platform eruit komt te zien. Ook is nog onduidelijk hoeveel mensen er uiteindelijk gebruik van gaan maken. De huidige digitale omgeving heeft zo'n 100.000 bezoekers.

De patiëntenorganisatie heeft een begroting gedeeld, maar deze is erg summier. Uit de begroting blijkt dat het bedrijf niet de enige is en ook geen meerderheidssponsor. Echter laat de begroting niet zien hoe de kostenposten zijn opgebouwd. Daarmee is niet te verifiëren of het sponsorbedrag redelijk is. Het bedrijf geeft aan op eigen beoordeling, alsook op basis van eigen kennis inzake kosten voor campagne-activiteiten en digitale projecten, tot de conclusie te zijn gekomen dat het om een redelijk bedrag gaat, maar zal in het vervolg meer financiële onderbouwing uitvragen.

De overeenkomst bevat een clausule dat de CGR Gedragscode en transparantieplichtingen in acht moeten worden genomen. Doordat het bedrijf niet de enige sponsor is van het project en het bedrijf geen invloed of zeggenschap heeft op het project en de uitvoering daarvan, wordt de onafhankelijkheid van de organisatie gewaarborgd. De partijen hebben afgesproken dat het gesponsorde bedrag alleen voor de uitvoering van het project mag worden aangewend. Mocht er geld overblijven, overleggen de partijen over de terugbetaling daarvan.

Beoordeling project 2

Voor het tweede sponsorverzoek gaat het om een bijdrage aan het realiseren van een onderzoeksplek. De bijdrage van het bedrijf vertegenwoordigt met 2% op de gehele begroting een relatief kleine bijdrage.

[>> lees verder](#)

De overeenkomst bevat een uitgebreide begroting en uiteenzetting van hoe tot het doel (een goedgekeurde onderzoeksplek voor een junior onderzoeken) moet worden gekomen. Het is de bedoeling dat met het totaalbedrag, een onderzoeker in staat wordt gesteld om kansrijk onderzoek te doen naar de aandoening waar de patiëntenorganisatie zich voor inzet.

Gezien de doelstelling is er geen reden om aan te nemen dat dit onredelijk is. Ook bevestigen partijen in de overeenkomst dat onvoldoende reguliere vergoeding beschikbaar is. De overeenkomst bevat een clausule dat de CGR Gedragscode en transparantieverplichtingen in acht moeten worden genomen. Wat betreft de onafhankelijkheid van de patiëntenorganisatie, bevat de overeenkomst dezelfde waarborgen als het eerste project.

Wat ging goed en wat kan beter

Beide projecten hebben een legitiem doel: patiënten zullen beter ondersteund worden en de medische wetenschap wordt bevorderd. Een aandachtspunt is om voldoende onderbouwing van de gevraagde sponsoring op te vragen voordat de overeenkomst wordt getekend.

Conclusie

De steekproef laat een grote diversiteit van samenwerking zien tussen geneesmiddelenbedrijven en partijen in de zorg. Door in de steekproef te kiezen voor relaties met rechtspersonen die qua naamstelling geen duidelijke relatie met een zorgorganisatie hebben, zijn de voorbeelden niet representatief voor het soort samenwerkingen dat in de zorg wordt aangegaan.

Een aantal financiële relaties blijkt op basis van de Gedragscode niet te hoeven worden gemeld vanwege het feit dat er geen beroepsbeoefenaren aan de ontvangende partij zijn verbonden, direct noch indirect. In drie gevallen is sprake van een financiële relatie met een internationaal opererende partij, waarbij er geen of slechts summiere betrokkenheid is van in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren. Over het algemeen vallen deze relaties buiten de scope van de Gedragscode, maar worden deze desalniettemin gemeld in het TRZ omdat de contractspartner een Nederlandse rechtspersoon betreft.

De vraag is of het bezwaarlijk is dat de relaties die buiten de scope van de Gedragscode vallen, toch in het TRZ zijn opgenomen. Het geeft inzicht in relaties die anders intransparant zouden blijven. Aan de andere kant roepen deze relaties ook vragen op, omdat zij afwijken van de meer klassieke relaties die door de Gedragscode worden gereguleerd. Dit zal voor de komende tijd een discussiepunt zijn.

De bevindingen van de CGR sluiten verder aan bij de eerdere bevindingen van de IGJ. De onderzochte relaties zijn bevorderlijk voor de medische ontwikkeling en patiëntenzorg. Maar in de naleving van de transparantieregels kan nog het een en ander worden verbeterd. Dat geldt voor het vastleggen van de afspraken en de onderliggende begroting en voor de wijze waarop de afspraken in het TRZ worden gerapporteerd. De CGR zal nagaan of de gedragsregels kunnen worden versimpeld of verhelderd. Verder zal de CGR werken aan voorlichting richting bedrijven, zorgprofessionals en zorginstellingen, om kennis van de Gedragscode te verbeteren en daarmee een volledige naleving te bevorderen.